

La ventana de la UJI

El repte d'una universitat com espai d'inclusió

La Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat estableix que hem de garantir el dret a una educació a tots els nivells

ODET
Moliner*

El 13 de juny vam clausurar a l'UJI el **Curs de Formació per a l'Ocupació i la Vida Independent de Joves amb Discapacitat Intel·lectual**. Aquest curs s'emmarca en una de les fites socials recents de caràcter internacional com és l'Agenda 2030 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'ONU que estableix en l'Objectiu 4 la necessitat de «Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge tota la vida per a tothom». Arran d'aquest objectiu s'està donant un impuls al desenvolupament de polítiques, cultures i pràctiques inclusives, ja que les persones que accedeixen a una educació de qualitat amb equitat poden escapar de l'exclusió social.

Mitjançant l'educació les societats aspiren a proporcionar un accés igualitari a la formació, eliminar les desigualtats de gènere i ingressos, a més d'aconseguir l'accés universal a una educació superior de qualitat. Aquesta darrera aspiració, es converteix en un dels desafiaments més grans a què s'enfronten els nostres sistemes educatius, situant la universitat en el continuum de l'educació al llarg de la vida. Pretendre que una institució com la universitat, amb un marcat caràcter elitista al

llarg de la història, garantisca els principis d'accessibilitat, igualtat d'oportunitats, inclusió i equitat és un repte. Tot i això, la Conferència Mundial sobre l'Educació Superior de la Unesco va destacar l'any 2009 la necessitat de garantir l'accés a l'educació superior com a dret real per a tots els ciutadans.

A més, no oblidem que la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD) de l'ONU estableix que els països que la van ratificar, entre ells Espanya, han de garantir el dret de les persones amb discapacitat a una educació a tots els nivells. Això no obstant, l'accés a l'educació superior, en el cas de les persones amb discapacitat, està molt lluny fer-se realitat. Precisament, una de les preguntes que l'ONU va dirigir a Espanya en la revisió del compliment de la Convenció sobre els Drets de les persones amb Discapacitat (CDPD) era: «Els diplomes o títols de programes educatius especials tenen el mateix reconeixement que els obtinguts en centres ordinaris per poder accedir a l'ensenyament superior?». La resposta, ara per ara, és NO. I això és el que reclamen moltes famílies i entitats associatives que es pregunten sobre les oportunitats formatives per als seus fills i filles quan acaben sense titular les etapes de l'educació obligatòria.

Aquest curs sorgeix com una mesura d'acció positiva davant el gran buit i la desconexió que hi ha entre les demandes laborals i la formació reglada de l'ensenyament

obligatori a què acudeixen els estudiants amb discapacitat des dels 3 als 21 anys. Avui dia, la gran majoria dels joves amb discapacitat intel·lectual, no obtenen el títol de graduat en educació secundària, cosa que els dificulta enormement l'ocupació laboral. L'oferta de FP bàsica és molt pobra i amb un petit ventall d'oferta de famílies professionals. Així, després dels 21 anys és molt escassa l'oferta formativa i el jove queda exclòs de tota formació reglada. El seu nivell d'autonomia, creixement personal i inclusió social es veuen truncades per l'escassa oferta formativa i preparació laboral, i les eixides queden reduïdes a obtenir una plaça en centres protegits, com ara centres ocupacionals, unitats de dia o cursos que ofereixen les associacions i fundacions sota la modalitat d'ocupació amb suport.

Com pot respondre la universitat a aquesta demanda social? Doncs a través de les activitats de responsabilitat social, compromís i cohesió social. Aquestes adquireixen un paper més que rellevant, ja que entre els resultats so-

Amb Unidiversitat, l'UJI dona un pas més per a construir-se com una universitat pública més inclusiva

cial d'una gestió universitària socialment responsable, està la inclusió educativa orientada al reconeixement de la interdependència entre els éssers humans i a la recerca del bé comú, generant oportunitats per al desenvolupament individual i col·lectiu de les persones. Una institució socialment responsable ha d'enfortir la inclusió educativa i per això han sorgit en els darrers anys els programes *Inclusive Postsecondary Education* per a la inclusió de joves amb discapacitat intel·lectual, desenvolupats a universitats internacionals com programes o itineraris formatius amb certificació pròpia. És el cas de la Universitat de Prince Edward Island (Canadà) o el del Trinity College de Dublín (Irlanda), entre moltes altres. A l'estat espanyol, la Fundació ONCE ofereix ajudes per al desenvolupament de programes universitaris de formació per a l'ocupació de joves amb discapacitat intel·lectual amb l'ajuda del Fons Social Europeu (Programa Unidiversidad) i ja son 30 les universitats espanyoles implicades, entre elles la Universitat Jaume I.

Durant el curs 2021-2022, 17 joves amb diversitat funcional intel·lectual han participat en el Curs de formació per l'ocupació i la vida independent de joves amb discapacitat intel·lectual, curs impulsat pel vicerectorat d'Estudiantat i Compromís Social, pel Vicerectorat d'Estudis i per la Unitat de Diversitat i Discapacitat. El curs consta de 300 hores (200 de

formació acadèmica i 100 de pràctiques laborals en empreses ordinàries) i va adreçat a joves amb edats entre 18 i 30 anys inscrits en el Sistema de Garantia Juvenil. L'acció és una oportunitat per a desenvolupar experiències inclusives en el marc de la comunitat universitària i afavorir l'aprenentatge mutu i la convivència en situacions de diversitat. Un dels trets singulars del nostre programa és que, a banda de treballar competències personals, socials i laborals, incorpora continguts sobre drets i vida independent i prioritza la inclusió i la participació en la vida universitària. La meitat dels crèdits es cursen en la modalitat que anomenem classes inclusives, és a dir, que el jove assisteix a classes amb l'estudiantat dels Graus de Mestre/a i del Grau de Psicologia. Pel que fa a les pràctiques, s'han realitzat en 13 empreses del sector de l'alimentació, el turisme, l'educació, la ceràmica i la cultura de la província, així com en serveis de la mateixa universitat. També compta amb la col·laboració de 10 entitats i associacions locals i autonòmiques de l'àmbit de la discapacitat.

Amb el programa Unidiversitat l'UJI dona un pas endavant per afrontar un desafiament, el de construir-se com una universitat pública més inclusiva, responsable i compromesa socialment. ■
***Directora del Curs de Formació per a l'Ocupació i la Vida Independent de Joves amb Discapacitat Intel·lectual**